

Sanastoa alalukuun 7.4

adressi tässä yhteydessä: ilmoitus, pyyntö tai vaatimus, jonka moni ihminen on allekirjoittanut

adressiin → adressi

adressin → adressi

armeija jonkin maan sotilaat ja muut sotavarusteet. Esimerkiksi ”Suomen armeija” tarkoittaa Suomen sotilaita ja sotavälineitä.

armeijaan → armeija

armeijassa → armeija

ase väline taistelussa. Esimerkiksi tykit, miekat ja pistoolit ovat aseita.

aseita → ase

asema tässä yhteydessä: se, miten joku on suhteessa muihin. Esimerkiksi jos kuninkaalla on ”korkea asema”, hän on kuvainnollisesti (ei välttämättä oikeasti) muiden yläpuolella.

asemaansa → asema

autonomia se, että maa saa päättää itse asioistaan mutta kuitenkin vähemmän kuin sellainen maa, joka on itsenäinen

diktaattori sellainen ihminen, joka hallitsee (→ hallita) maata eli päättää esimerkiksi kaikista asioista kokonaan yksin

diktaattorin → diktaattori

hallinnon → hallinto

hallinto se, miten maata hallitaan (→ hallita 1) eli ne tai se, joilla on valtaa ja se, miten valtaa käytetään

hallita (5) 1)käyttää (usein tärkeintä) valtaa. Esimerkiksi ”kuningas hallitsee maata” tarkoittaa, että kuningas päättää kaikista maan asioista.

heikentyä (1) tulla heikommaksi eli vähemmän vahvaksi

julistuksen → julistus

julistuksessa → julistus

julistuksesta → julistus

julistus virallinen ilmoitus

kansallisuusaate eli nationalismi ajatus siitä, että on kansoja, joilla on yhteinen maa, kieli, uskonto ja kulttuuri

karkotettiin → karkottaa

karkottaa ajaa tai viedä pois maasta

kehittyi → kehittyä

kehittyä (1) muuttua tai tulla joksikin. Esimerkiksi ”koulu kehittyy” tarkoittaa, että koulu muuttuu. Yleensä ”kehittyä” tarkoittaa, että tulee paremmaksi tai nykyaikaisemmaksi.

kehitys tarkoittaa jonkin tai jonkun muuttumista joksikin toiseksi, usein paremmaksi → kehittyä

keisari hallitsija, kuten kuningas

keisaria → keisari

keisarikunta (yhdyssana: keisari + kunta) maa, jota hallitsee eli tärkeintä valtaa käyttää keisari

keisarin → keisari

kenraalikuvernööri alueen tärkein sotilasjohtaja

kenraalikuvernööriksi → kenraalikuvernööri

lain → laki

lait → laki

lakeja → laki

laki yhteinen sääntö siitä, miten asiat tehdään ja mitä saa tehdä ja mitä ei. Jos rikkoo lakia, voi joutua maksamaan sakkoja tai joutua vankilaan.

manifesti ilmoitus, julistus

murhata (4) tehdä murha eli tappaa joku tarkoituksella

nimitettiin → nimittää

nimittää (1) tässä yhteydessä: antaa jokin virka, toimi tai tehtävä. Esimerkiksi ”hänet nimitettiin pääministeriksi” tarkoittaa, että hänestä tehtiin pääministeri.

oikeuden → oikeus

oikeudet → oikeus

oikeudet → oikeus

oikeuksia → oikeus

oikeus tässä yhteydessä: lupa tehdä jotakin. Esimerkiksi ”sinulla on oikeus puhua” tarkoittaa, että saat puhua.

oli heikentynyt → heikentyä

radikaalisti voimakkaasti. Tässä yhteydessä: niin, että vaatii paljon muutoksia. Adjektiivi radikaali.

senaatti vanha nimitys hallitukselle, eli sille ryhmälle, joka päättää maan asioista

sensuuri (verbi sensuroida, 2) se, että määrätään, mitä saa sanoa tai kirjoittaa ja mitä ei ja ennen julkaisua poistetaan jotkut asiat. Esimerkiksi ”sensuroitu teksti” tarkoittaa tekstiä, josta on otettu jotakin pois tai jotakin on muutettu ennen kuin teksti on julkaistu.

sensuuriksi → sensuuri

sortokausi (yhdyssana: sorto + kausi) vuodet 1890–1905 ja 1908–1917, jolloin Venäjä halusi tehdä Suomesta venäläisemmän maan. Sortokausista käytetään nimiä ensimmäinen ja toinen sortokausi.

tuote tässä yhteydessä: jokin ihmisen tekemä eli valmistama tavara tai aine, jota ostetaan ja myydään

tuotteitaan → tuote

uudistukset → uudistus

uudistuksiin → uudistus

uudistuksista → uudistus

uudistus asian muuttaminen erilaiseksi kuin ennen

vallasta → valta

valta jonkun mahdollisuus määrätä asioista. Esimerkiksi ”hänellä on paljon valtaa perheessä” tarkoittaa, että hän saa päättää monista asioista perheessä.

vangita (5) ottaa kiinni ja viedä vankilaan

virka pysyvä eli vakituinen työ esimerkiksi maan tai kaupungin työntekijänä

virkamiehet → virkamies

virkamiehiä → virkamies

virkamies ihminen, joka on jossakin maan tai kaupungin pysyvässä tehtävässä

viroissa → virka

väkivaltaa → väkivalta

väkivalta voiman käyttäminen toista ihmistä vastaan. Esimerkiksi lyöminen on väkivaltaa.

yhdistys ihmisten yhdessä perustama ryhmä tai kerho, jolla on jokin tehtävä tai yhteinen harrastus. Esimerkiksi työväenyhdistykset järjestivät erilaisia tapahtumia ja ohjelmaa työläisille.

yhdistystä → yhdistys

yhtenäistettiin → yhtenäistää

yhtenäistämistoimet (yhdyssana: yhtenäistää + toimi) teot eli asiat, joilla Suomesta yritettiin tehdä enemmän osa Venäjää eli yhtenäistää Suomea ja Venäjää

yhtenäistää (1) tehdä yhtenäisemmäksi, sellaiseksi, että kaikki osat liittyvät paremmin ja tiukemmin toisiinsa ja ovat samanlaisia